

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ
НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП



АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ
И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

I КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Қостанай, 2025 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі:
Қ 22 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: I Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025. – 1916 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: I книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025.–1916 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары туралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелері ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарын еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін еңгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направления тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2



9 786013 564982

УДК 37.02
ББК 74.00

10. Александрова Е.А., Андреева Е.А. Модернизация классической модели тьюторства в России, странах Европейского союза и Ближнего Востока. – Москва–Тверь: «СФК–Офис», 2013. – 156с.

ӘОЖ 93

ХІХ–ХХ ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ХАЛЫҚҚА БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕСІ ТАРИХЫНАН

Мерген Әділхан Саянұлы

элеуметтік–гуманитарлық ғылымдар жоғары мектебінің
2 – курс 7M02201 «Тарих» мамандығының магистранты

Ғылыми жетекші:

Өскембаев Қ.С., профессор, т.ғ.к.

Астана халықаралық университеті
Астана қ., Қазақстан

Аңдатпа

ХІХ–ХХ ғасырдың басындағы Қазақстандағы халыққа білім беру Ресейдің колониялық іс–әрекеттері мен мұсылмандық ағартушылықтың дамуымен қатар жүрді. Мақалада Қазақстандағы ағарту мен білім беру жүйесінің қалыптасу кезеңіндегі ерекшеліктер мен қиындықтары туралы айтылады.

Түйінді сөздер: діни және зайырлы білім беру, мұсылмандық ағарту жүйесі, орыс тілді және жалпы сауаттылық, жаңа әдістемелік мектептер, жадидизм, бір сыныптық және екі сыныптық училищелер.

Аннотация

Образование в Казахстане в конце XIX – начале XX века развивалось параллельно с колониальной деятельностью России и развитием мусульманского просвещения. В статье рассматриваются особенности и трудности, с которыми столкнулась система образования в Казахстане на этапе ее формирования.

Ключевые слова: религиозное и светское образование, мусульманская система просвещения, русскоязычное образование и общая грамотность, новые методические школы, жадидизм, одно– и двухклассные училища.

Abstract

Education in Kazakhstan at the end of the 19th and early 20th centuries developed alongside Russia's colonial activities and the growth of Muslim enlightenment. The article discusses the peculiarities and challenges faced by the education system in Kazakhstan during its formation.

Key words: religious and secular education, Muslim education system, Russian–language education and general literacy, new methodological schools, Jadidism, single–class and two–class schools.

ХІХ ғасырдың орта кезіне дейін қазақ даласының балалары мектептер мен медреселерде мұсылманша білім алды. ХХ ғасыр тоғысындағы халыққа білім беру ісіне келсек ол діни және зайырлы бағытта жүргізілді. Оларда берілетін сабақтарды негізінен молдалар оқытты. Оқу ата–аналарының қаржысы есебінен жүзеге асырылды. Бұл мектептерге негізінен ер балалар тартылды және халық арасында бұл медреселердің беделі күшті еді. Олар молдалар мен мектеп мұғалімдерін даярлады. Оқу мерзімі 3–4 жылға дейін созылды.

ХХ ғасырдың басындағы Қазақстандағы білім беру жүйесінің ерекшелігіне тоқталсақ, негізінен екі түрлі мектептердің жұмыс істегенін көреміз: орыс халқына арналған мектептер мен орыс емес тұрғындарға арналған мектептер. Осының екінші тобына орыс–қазақ, ауыл, старшина, мұсылман мектептері, орыс–қазақ екі сыныптық училищелері, бірсыныптық болыстық училищелері, орыс–тузем училищелері мен мектептері жатады [1].

Қазақ балаларына арналған орыс мектептерінің жетіспеушілігі, интернаттардағы оқу–тәрбие жұмыстарының нашар қойылуы көптеген қазақ балаларын мұсылман мектептеріне беруге мәжбүр етті, сондықтан қазақ зиялыларының көптеген өкілдері негізінен мұсылман мектептері мен медреселерде білім алды.

Мұсылмандық ағарту жүйесі сатылы сипатта болды және мешіттерде болды. Ауылдарда мектептер (мектептер), ауылшаруашылық аймақтарында ірі оқу орындары ірі медресесі құрылды. Ауыл мектептері шағын болды, өйткені оларда 5–10 оқушы оқыды, сирек – 15–20. 6 жастан 17 жасқа дейінгі ұлдар 3–5 жыл оқыды [2].

Мектеп түлектері медреседе білімін жалғастыра алған. Егер мектептер тек бастауыш білім берсе, онда медреселер аймақтың байырғы тұрғындарының білім алуына ықпал етіп қана қоймай, сонымен қатар бірнеше ұлттық зиялылардың қатарын толықтырудың көзі болды. Мұсылман білімінің ең жоғары сатысы ретінде медреселер қалалар мен ірі елді мекендер мен діни орталықтарда шоғырланған. Мектеп түлектері білімін тек Қазақстанда ғана емес, Башқұртстан, Татарстан, Өзбекстанда да жалғастыра алды.

Әдетте мешіттер жанынан ашылған мұсылман мектептері мен медреселері қайырмалдық немесе байлар есебінен ұсталатын. Оқу үшін белгілі бір төлем белгіленбеді: ата–аналар молдаға ақша, мал, заттар, Тамақ және т.б. мектептерде белгілі бір бағдарлама болмады, оқу мерзімі де анықталмады, оларда сыныптар мен бөлімдер болмады. Бұл мектептерде балаларға әдетте татар, қазақ сауаттылығы мен жазуы, Құранды түсіндіру және рухани өлеңдерді жаттау үйретілді.

Үкіметтік саясатқа және басқа да қиындықтарға қарамастан, XIX ғасырдың аяғында ислам мекемелерінің саны өсті, бұл халықтың өз дініне, салт–дәстүрлеріне деген қызығушылығының артқанын көрсетеді. Кейбір кемшіліктеріне қарамастан, орыс–қазақ мектептері Қазақстандағы мәдениет пен халықтық білім беруді дамытуда, қазақ халқын орыс мәдениетімен таныстыруда және Қазақстан демократиялық зиялыларының қалыптасуында оң рөл атқарды.

Осы кезде Қазақстанда білім беру мен мектеп жүйесінің даму жағдайы мен сипаты патша үкіметінің қазақтардың «білім алуына» қатысты саясатына сәйкес келді. Мысалы, Омбыда аудармашыларды даярлау үшін «Азия мектептері» құрылды; Орынбор қаласында – Неплюев кадет корпусы. Бұл мектептерге қазақтардың балалары да қабылданды. Қазақ халқының артықшылықты шыңдарының балаларына қол жеткізуге рұқсат етілген кадет корпусарымен қатар патша үкіметі қазақтардың шұғыл өтініштерін ескере отырып, арнайы мектептер ашуға мәжбүр болды [3].

Жалпы XIX ғасырдың екінші жартысынан бастап Омбы, Семей, Орал, Ақмола қалалары халыққа білім беру орталықтарына айналды. Қазақстандағы орыс тілді халықтың арасында сауатсыздардың пайызы тым жоғары болды. Мұны 1897 жылғы халық санағы айқын көрсетті. Атап айтқанда, халықтың 8,1 пайызын ғана сауатты деуге болатын еді. Соның ішінде ерлердің 12 пайызы, ал әйелдердің 3,6 пайызы ғана хат таныды. Орысша сауат ашқан қазақтардың пайызы бұдан да төмен болды. Ал керісінше мұсылманша оқып сауат ашқан дала қазақтарының саны өте көп еді. Бірақ олардың қанша пайызының сауатты екендігі халық санағын өткізу кезінде есепке алынбады.

Ресей империясы қазақтардың орта және жоғары білім алуына жол бермеуге тырысты. Сауатты қазақтардың қатары өскен сайын олардың ұлттық сана–сезімі тезірек оянады деп қауіптенсе керек. Мәселен, 1885 жылы Қазақстанда орыс мектептерін ашудың басты идеологтарының бірі Ильминский былай деп ашықтан–ашық жазған болатын: *«Бізге тиімді болатын бір жағдай бар. Ол – бұратана халықтың әрбір өкілінің орысша сөйлегенде шатасып, қысыла қызарып тұратын болуы. Ол – орысша жазғанда да аяқ алып жүргізісіз қыруар қате жіберіп, өз ойын*

дұрыс жеткізе алмауы. Олар губернаторлардың алдында ғана емес, сонымен қатар кез келген бастықтардың алдында да қалтырап–дірілдеп тұруы керек». XIX ғасырда ауыл шаруашылық және фельдшерлік мектептері ашыла бастады. Олар орта білімді дәрігер мамандарын даярлап шығарды. Алайда Қазақстанда бірде–бір жоғары оқу орны аталған кезеңде ашылған жоқ еді [4].

Патша үкіметі қазақ даласындағы ауқатты, (бай, ақсүйектердің) балаларын орыс мектептерінде оқытуға рұқсат ете отырып, орыс–қазақ мектептерін аша отырып, белгілі бір саяси мақсаттарды – отаршылдық және орыстандыру саясатын жүргізуде халық арасында өзіне тірек жасау мақсатын көздеді. Алайда, осы орыс–қазақ мектептерінде оқыған азаматтар көп жағдайда орыс билеуші таптарының үмітін ақтамады. Қайта аталған мектеп түлектерінен кейін ең дарынды қазақ ұлтының демократиялық азаматтары шықты [5]. Сөйтіп бұл орыс–қазақ мектептері ұлт зиялыларының жекелеген өкілдерін дайындауда объективті түрде прогрессивті рөл атқарды.

Медресе шәкірттері ислам дінінің негіздері бойынша бастауыш білім алумен қатар философия, математика, медицина, тарих, тіл білімі (лингвистика) және астрономия жөнінде де едәуір хабардар болып шықты. Діни оқу орындарының басты қызметінің бірі жастардың бойына әдептілік өнегесі мен адамгершілік қасиеттерді дарыту болды. 1870 жылдан бастап патша үкіметінің бастамасы бойынша медреселерде міндетті түрде орыс тілі енгізілді. Алайда Мұсылман мектептерінде орыс тілі сирек жағдайларда оқытылды [6].

Медресе біршама оқу–тәрбие, дәрет алып, жуынып–шайынатын, сондай–ақ тамақтанатын бөлмелерден тұрды. Медреседе ұстаздыққа әдетте жасы 40–тан асқан адамдар ғана жұмыс істеді. Олардың медресені бітіргені туралы дипломының болуы міндетті болды. Ұзақ уақыт патша үкіметі бұл оқу орындарын да бақылауда ұстауға ұмтылды. Европаша білімнің жоғары екенін көрсетіп көпшілік жағдайда ашықтан–ашық кемсітіп, қорлау саясатын да ұмытпады.

XX ғасырдың бас кезінде дәстүрлі мектептер мен медреселер қоғамның даму талаптарын орындай алмады. Реформалау мұсылман мектептерін де басталды. Оны ұйымдастырушыларды **жадидшілдер** деп атай бастады. XX ғасырдың бас кезінен бастап **жаңа әдістемелік мектептер** пайда бола бастады. Оқытудың бұл әдісінің негізін қалаушы белгілі түркі тілдес халық ағартушыларының бірі, қоғам қайраткері **И. Гаспринский** болды.

Жадидшілдер мектептерде арифметика, география, жаратылыстану, тарих сияқты басқа да зайырлы пәндерді оқыту қажеттігін дәлелдеді. Жаңа әдістемелік мектептерде білімді де білікті мұғалімдер сабақ берді, оларда қажетті оқу құралдары мен жабдықтары жеткілікті болды. Қазақстандағы ең алғашқы жаңа әдістемелік мектеп 1900 жылы Түркістан қаласында ашылды. Кейін ондай мектептер Ақтөбе, Жаркент, Верный, Қазалы, Қостанай, Перовск, Семей сияқты басқа да қалаларда пайда бола бастады. XX ғасырдың басында, бүгінде аттары қазақ елінің мақтанышына айналған ұлт зиялыларының едәуір бөлігі осы жаңа әдістемелік мектептерде білім алып шыққандар еді. Мәселен, Уфадағы «Ғалия» медресесінде Б. Майлин, Орынбордағы «Усмания» медресесінде Қ. Болғанбаев және басқалары оқыды. Абай Құнанбаев та Семейдегі Ахмет Риза медресесінде жаңа әдістемелік оқыту методикасын жақтаушы ұстаздардан дәріс алған болатын [4].

Сонымен бірге М. Жұмабаев, педагог–ақын Т. Жомартбаев, М. Оразаев, Н. Манаев, Ж. Тілепбергенов, М. Тұрғанбаев, Ғ. Қайыров, Ә. Сұлтанов және басқалар бар. «Ғалия» медресесінде мына пәндер: шығыс тілдері, логика, философия, тарих, математика, география, орыс тілі, адам физиологиясы оқытылатын. Бұл медресенің қабырғасында 300–ден астам қазақ баласы білім алған. Медресенің тәрбиелеушілері озық демократиялық идеялардың ықпалына түсті. Олар ескі оқыту әдісте–

ріне, артта қалушылық пен надандыққа қарсы шықты. Шәкірттер арасында ұлтты түлету, өз елінің тарихын, әдебиеті мен тілін оқып-үйрену, зерттеу идеялары өте жоғары тұрды. «Ғалия» медресесінің қазақ шәкірттері жастарды әдебиетке тарту мақсатымен 1916 жылдан қолжазба «Садақ» журналын шығарып тұруға ықпал жасады. Оның редакторлары сол жылдары медреседе оқып жүрген Бейімбет Майлин мен Ж. Тілепбергенов болатын [7].

Алайда жаңа әдістемелік мектептер елге кең көлемде тарай алмады. Патша үкіметі жаңа әдістемелік мектептердің ашылуына барынша қатты қарсылық көрсетті. Себебі ондай мектептерді панисламизм мен пантүркизмнің ошақтары деп білді.

1901 жылғы маусым айында Дала генерал-губернаторы Сухотин Ақмола және Семей облыстарының әскери губернаторларына өңірде өздеріне бақылауда болатын орыс-қазақ мектептерін ашуға ұсыныс жасады. Алғашқыда бұл идеяға қазақтар қауіптеніп сақтықпен қарады. Балаларын орыстандырумен қатар шоқындырып жібереді деп қауіптенді. Қазақтардың және бір қорыққан нәрсесі – орыс-қазақ мектептері арқылы балаларды орыс шаруаларына айналдырып жіберер, содан соң әскер қатарында міндетті қызмет атқаруға мәжбүр етер деп шошынды.

Сондықтан **Ақмола облысындағы** Халық училищесінің директоры А.Е. Алекторов ел арасында жаңа мектептерді ашудың мақсат-міндеттерін түсіндірді. Орыс-қазақ мектептерінің материалдық базасын қамтамасыз етуге баса назар аударды. Ол ауыл мектептеріне арналған «Ақмола және Семей облыстарындағы ауыл мектептерінде сабақ берудің тәсілдері мен оқулықтары», «Қырғыз хрестоматиясы» әдістемелік оқу құралдарын құрастырды. Оқудың қазақтардың ана тілінде жүргізілуі туралы айтты. Сонымен қатар ол қазақ өлкесін шоқындыруға бағытталған діни миссионерлік қызметін де белсенді түрде өрістете түсті. 1902 жылы Далалық өлкеде осындай 14 мектеп ашылған болатын. Олардағы оқу мерзімі екі жыл еді. Оқушылар қазақ және орыс тілдерін, арифметиканы оқыды. Кейінірек ислам дінінің негіздерін оқытуға да рұқсат етілді. Бірақ бұл ретте жұмсалатын қаржыны ата-аналар өз қалталарынан төлеуге тиісті болды.

1904 жылы болыстық жерлерде бір сыныптық және екі сыныптық училищелер жұмыс істей бастады. **Бір сыныптық училищелерде балалар төрт жыл оқыды.** Олар онда орыс тілін, дін оқуын, қазақ тілін, арифметиканы, ән сабағын оқып үйренді. **Ал екі сыныптық училищелердегі оқу мерзімі алты жыл болды.** Олар әлгі пәндерден тыс географияны, жаратылыстануды, сызуды, геометрияны және орыс тарихын оқыды. Оқу алғашқыда екі жылда қазақ тілінде, содан соң орыс тілінде жүргізілді. Алайда орыс-қазақ мектептерінде мұғалімдер жетіспеді. Өйткені олардың жалақы мөлшері төмен болды. Оның үстіне, ол мектептердің материалдық-техникалық базасы да қанағаттанарлық дәрежеде қамтамасыз етілмеді [4].

Аталған кезіндегі оқу-ағарту ісінде, әрине, кемшіліктер мен қиындықтар жеткілікті болды, әсіресе қазақ халқының негізгі бөлігін оқыту үшін қарапайым халық мектептері жетіспеді. Бұл мектептердің құрылуы белгілі бір дәрежеде мектептегі білім беру жүйесін бекітті, бірақ ол толық емес және жетілмеген еді. Осы жерде біз Қарқаралы дуанындағы мектептер жайлы мысалдар келтіріп өтсек. ХХ ғасыр басында шығып тұрған бәрімізге белгілі «Қазақ» газетінен алынған мына мәліметтер сол кездегі мектептер жайлы біршама ақпараттар беретінін байқаймыз. *«Қарқаралы дуанына қараған 23 болыс бар. Бір-екі болыстан басқасы қаракесек аталады. Қарқаралы шаһарында бұрыннан 3 класты городской училище бар еді. Қазақ һәм орыс баласы аралас оқысын деп 1904 жылы және 2 класты городской училище ашылды. Бұл төңіректені қазақ баласын орысша түгіл, мұсылманша да оқытуға салақтық қылушы еді. Баласын орысша оқытқан қазақты жұрт жек көріп, балаңызды школға беріңіз деген кісіменен араз болушы еді. Ата-бабамыз қылмаған істі біз қалай қыламыз, онысыз да өлмеспіз деп жүре беруші еді.*

1908–інші жылы губернатор циркулиар шығарып, орысша оқығандарды ғана болыстыққа бекітетін болған соң, бұрын байлардың босағасында отыратын кедейдің баласы орысша оқуы арқасында болыс болып, байдың төрінде отырып, үкім билік айтып жүретін болған соң, байлар сонда ақылға кірді. Болыстықты үлкен дәреже көріп, болмасақ өлдік деп жүргендер қаңтарылып, қаймығып, қанаттары қайрылатын болған соң балаларын школаларға тыға бастады.

Бұрын Қарқаралы айналасында 7 школа болып, бұлардың барлығында оқып жатқан кедей баласы 30–40–тан аспаушы еді. Осы күнде һәр школаға 30–40–тан бала толып, орын жетпегендіктен жаңадан 5 школа ашылды. Школа ашылса екен деп арыз бергендердің және де есебі жоқ дейді.

Бұрын қазақ қыз балаларын орысша түгіл мұсылманша да шала оқытушы еді. Осы күнде әр школада екеуден–үшеуден қыз бала оқып жүр. Былтыр үш қыз ауылный школды бітіріп шығып, біреуі городскойға кірді. Ыбырай Ақбаевтың қызы Семейде әйелдер гимназиасына кірді. Қаражаты кем болып школаға кіре алмаған қыздар орыс болсын, ноғай болсын жалдап алып, 20–30 сом жалование (тамақты жайдан) беріп, үйінде оқып жатыр»[8].

Аталған ақпараттан байқайтынымыз қазақтардың балаларын оқытудағы ниет–терінің өте жоғары тұрғанын көреміз. Нәтижесінде қазақ даласында ағарту ісі күн сайын ілгерілеп, дамып, қоғамның дамуынан қалмай, білімге ұмтылушылықтарының өте жоғары тұрғанын байқаймыз. Алайда патша үкіметінің қазақ жерінде білім беру саласына қашан болса да немқұрайлылық танытып отырды. Мысалы, Ақмола облысы өңірінде ашылған оқу орындарының материалдық–техникалық жағдайы өте төмен болды. **Зерттеуші Ықылас Ожайұлының** айтуынша «Патша үкіметі билік жүргізген соңғы он жылдықтарында білім беру ісіне әр адамның басына шаққанда 6 сом 60 тиыннан ғана келіпті, яғни әр жылда 8–9 тиыннан келген. Қазан революциясына дейінгі Қазақстанда халық ағарту ісіне бюджеттен бөлінген қаражат жалпы кірістің 1–2 пайызын ғана құрайтын болды. Ал, керсінше бюджеттің 20–30 пайызы полицияны қаржыландыруға жұмсалса, ал қаржының едәуір бөлігі отаршылдық шенеуніктік аппаратты қаржыландыруға жұмсалды. Жалпы, Қазақстан бойынша білімге жұмсалған қаржы 1913 жылы бір адамға шаққанда 40 тиыннан аспаған.

Патша үкіметі қазақтар балаларының негізінен тек бастауыш білім алуына мүдделі болды. Тек әкімшілік аппаратқа қажетті тілмаш, хатшы сияқты маман иелеріне деген қажеттіліктің тууынан кейін ғана қазақ балаларының орта арнаулы білім алуына мүмкіндік туғызды. Қазақстанда бірде–бір жоғарғы оқу орны ашылған жоқ. Ондағы патша өкіметінің қазақ зиялы қауымының өсіп–өніп, ұлттық сананың жоғарлауына қозғаушы күш болады деген қауіп–қорқынышы еді. Сонымен қатар, орыс тілін оқып білім алғандардың патша өкіметіне адал қызмет етеді деген үмітінің ақталмауы да ықпал етті.

Жалпы алғанда, үкіметтің оқу–ағарту саласындағы іс–шараларының сол кездегі қазақ қоғамы үшін тиімді жақтары болғандығын да ескеруіміз қажет. Біріншіден, бұл қазақ жастарының белгілі бір деңгейде еуропалық білім алуына, екіншіден, қазақ ителлегенциясының қалыптасуына ықпал етті» [9].

Тұтастай алғанда, Қазақстанның әртүрлі бөліктеріндегі ресейлік мектептегі білім беру жүйесі дами берді және ол бүкілресейлік жүйеге сәйкес келді, әрине Ресейдің әртүрлі өңірлері мен провинцияларына жататын кейбір облыстарда өзіндік ерекшеліктер болды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Сегизбаев О. История казахской философии. От первых архаичных представлений древних до философии разных форм первой половины XX столетия. Алматы: Галым, 2001. 455 с.

2. Нургалиева А.К. Гражданское воспитание подрастающего поколения (1 пол. XX в.) // Начальная школа Казахстана. – 2003. – №12. С. 20–26.
3. Алаш–Орда: Сборник документов // Сост. Н. Мартыненко. – Алматы: Айқа, 1993. –190 с.
4. Қазақстанның XX ғасырдың бас кезіндегі оқу–ағарту ісі. [https://kk.wikipedia.org/wiki/% 2021 ж. 12 қараша](https://kk.wikipedia.org/wiki/%2021%20ж.%2012%20қараша); Қазақстан тарихы (XVIII ғасыр – 1914 жыл). Жалпы білім беретін мектептің 8–сыныбына арналған оқулық. Қабылдинов З.Е., Қайыпбаева А.Т. Алматы: Атамұра, 2008. – 352 б./
5. Тажибаев Т.Т. Развитие просвещения и педагогической мысли в Казахстане во второй половине XIX века. Алма–Ата, 1962. –507 с.
6. Игибаева А. Казахская школа: истоки и тенденции развития // Достоинство нации. –2003. –№4. –С. 40–46.
7. Сембаев А.И., Храпченков Г.М. Очерки по истории школ Казахстана (1900–1917 жж.). А., 1972, 27, 69 бб.; Қазақ ұлт зиялыларының қалыптасуы. [https://kk.wikipedia.org/wiki/%](https://kk.wikipedia.org/wiki/%2021%20ж.%2012%20қараша)
9. <https://e-history.kz/kz/news/show/340010>. 10.07.2024 ж.
10. Ожайұлы Ы. XIX аяғы мен XX ғасыр басындағы Қазақстандағы оқу–ағарту ісі. <https://e-history.kz/kz/news/show/31828>. 26.07.2020 жыл.

УДК 373.211.24

ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ: ТРАДИЦИИ, ЦЕННОСТИ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ

Минтюкова Светлана Александровна

воспитатель

Радина Ирина Ивановна

воспитатель

КГП «Ясли–сад № 14» отдела образования города Костаная»
г. Костанай, Казахстан

Аннотация

Статья посвящена исследованию значимости патриотического воспитания у дошкольников. В условиях современного Казахстана, где развивается культурное многообразие, сохранение и передача семейных традиций и ценностей становится важной задачей, способствующей формированию у детей основ патриотизма. В статье рассматриваются методы воспитания патриотизма через семейные ценности, особенности работы воспитателей дошкольных образовательных учреждений, а также роль программы «Біртұтас тәрбие» в этом процессе. Приводятся примеры, методы работы с детьми и рекомендации по укреплению семейных традиций как основа для формирования патриотической идентичности дошкольников.

Ключевые слова: патриотическое воспитание, семейные ценности, традиции, дошкольное образование, программа «Біртұтас тәрбие», воспитание патриотизма, дошкольники

Аңдатпа

Мақала мектеп жасына дейінгі балалардағы патриоттық тәрбиенің маңыздылығын зерттеуге арналған. Мәдени әртүрлілік дамитын Қазіргі Қазақстан жағдайында отбасылық дәстүрлер мен құндылықтарды сақтау және беру балаларда патриотизм негіздерін қалыптастыруға ықпал ететін маңызды міндетке айналады. Мақалада отбасылық құндылықтар арқылы патриотизмге тәрбиелеу әдістері, мектепке дейінгі білім беру мекемелері тәрбиешілерінің жұмыс ерекшеліктері, сондай–ақ осы үдерістегі «Біртұтас тәрбие» бағдарламасының рөлі қарастырылады. Мектеп жасына дейінгі балалардың патриоттық бірегейлігін қалыптастырудың негізі ретінде балалармен жұмыс істеу әдістері мен отбасылық дәстүрлерді нығайту бойынша ұсыныстар келтірілген.

Түйінді сөздер: патриоттық тәрбие, отбасылық құндылықтар, дәстүрлер, мектепке дейінгі білім беру, «Біртұтас тәрбие» бағдарламасы, патриотизмге тәрбиелеу, мектеп жасына дейінгі балалар.

Abstract

The article is devoted to the study of the importance of patriotic education among preschoolers. In modern Kazakhstan, where cultural diversity is developing, the preservation and transmission of family traditions and values is becoming an important task that contributes to the formation of the foundations of patriotism in children. The article examines the methods of fostering patriotism through family values, the

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

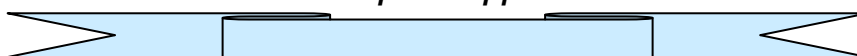
АЛҒЫ СӨЗ



ПРИВЕТСТВЕННОЕ СЛОВО

Сеитбек Бекенович Куанышбаев , география ғылымдарының докторы Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма - Төрағасы - Ректоры	3
---	----------

ПЛЕНАРЛЫҚ БАЯНДАМАЛАР



ПЛЕНАРНЫЕ ДОКЛАДЫ

Eva Smetanová	Education as a tool for cultural dialogue	6
Алиева Эльмира Максutowна	Основные принципы формирования ценностей и интересов у обучающихся в условиях образовательной среды	8
Сюндикова Данагуль Жаппасбаевна	Роль, значение и пути реализации воспитания подрастающего поколения на основе национальных ценностей в организациях образования костанайской области	13
Өтелбаева Салтанат Амантайқызы	Ыбырай жайында табылған тың деректер	17
Бектурганова Римма Чингисовна	Развитие инструментов формирования исследовательской культуры у будущих педагогов	20
Моисеева Людмила Владимировна, Балюкова Татьяна Владимировна	Формирование экологической картины мира есть новое направление развития образования России	26

**БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ БАЛАЛАР МЕН ЖАСТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ
ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ: ТӘЖІРИБЕ, ПРОБЛЕМАЛАР ЖӘНЕ ШЕШІМДЕР**



**ЦЕННОСТИ ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ:
ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ**

Абатов Нурлыбай Тулепбергенович, Кадырова Айгуль Кеулимкосановна	Жастарға ұлттық тәрбие берудің мақсаты	30
Абдикирова Динара Аманжоловна	Тәрбие негізі–ұлттық құндылықтарда	34
Абдимоминова Дилдаш Каппаровна, Омарова Дильназ Кенжебековна	Құндылықтарға негізделген білім беру ортасын құрудағы геймификацияның рөлі	37
Абдуллина Татьяна Владимировна	Проблемы и возможности культурно–ценностной образовательной среды для развития функциональной грамотности на уроках русского языка и литературы	42
Абитова Вера Анатольевна	Формирование гармонично развитой личности дошкольников на основе ценностей через программу воспитания «Біртұтас тәрбие»	46
Айдарханова Айымгуль Мейрамбаевна, Нурмуханбетова Нургуль Нуркеновна	Формирование интереса к предмету химия через межпредметную связь	51
Айзверт Виктория Александровна, Шпехт Наталья Васильевна	Интеграция национальных ценностей в образовательный процесс младших классов на уроках литературного чтения, математики и изобразительного искусства	57
Аймуханова Карина Темировна	Научное видение понятий «инклюзивное образование», «менеджмент инклюзивного образования»	60
Акишева Балайым Жансеитовна, Айнабекова Акмарал Сабитовна	Білім саласындағы тәрбие құндылықтары: тәжірибе, мәселе, шешім ұлттық құндылықтар арқылы жас ұрпақты тәрбиелеу	63
Аликин Марк Игоревич, Лукьянченко Наталья Владимировна	Субъективное восприятие подростками – единоборцами занятий спортом	66
Алпысбаева Айнагуль Темирханговна, Карибаева Динара Булатовна	Роль и значение инклюзивного образования в современной школе	71
Альбекова Айжан Турсунбековна	Патриотическая направленность песен Розы Рымбаевой	74
Альдикенова Анар Альмухановна	Ұлттық құндылықтар мен жаңа педагогикалық әдістемелер: жастар тәрбиесі мен білім берудегі өзара ықпалы	79
Амантаева Айгуль Багитжановна	Природа философии знания	83

1 СЕКЦИЯ

Амирхамзин Наурызбай Касенғалиевич	Бастауыш сынып оқушыларының музыка сабағындағы шығармашылық әрекеті	86
Амрина Аклима Алпамышевна	Білімалушылардың негізгі құндылықтарды игерудегі «Біздің өлке» электрондық құралының орны	92
Анцупова Светлана Николаевна	Инклюзивное образование на уроках физической культуры в общеобразовательной школе	97
Аралбаева Айгүль Кенесовна	Ценности воспитания в образовании: анализ опыта и перспективы	99
Аргимбаев Темирлан Ерланович	Сокровища прошлого: сущность традиционных ценностей в современном воспитании	105
Атабаева Динара Хамитовна	Воспитание детей и молодежи в системе образования казахстана: ценности, вызовы и пути решения	109
Аухатова Рза Жансултанова, Мурзағалиева Кенжегүль Зайнуллиновна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында жастарды тәрбиелеудің негізгі құндылықтары	113
Аушамина Гулжан Заркимовна, Баймағанбет Маржан Мәлікқызы	Балалар арасында рухани және моральдық құндылықтардың өзгеруі: себептері мен шешу жолдары	117
Ахметғареев Дамир Рифағатович	Формирование экологической культуры через исследования: воспитание сознательности и ответственности	121
Ахметова Аймкуль Кадирбаевна, Жакаева Салтанат Ануарбековна	Концептуально–дидактическая модель подготовки студентов для музыкально–образовательной деятельности	126
Ахметова Данагул Нурмуханбетовна	Қазақ жұмбақтарындағы ұлттық дүниетаным көрінісі	131
Ахтай Жансая Маратқызы, Құлжанова Бақытгүл Райханқызы	Балалар мен жастарды тәрбиелеуде қазақ тілді жаңалық мәтіндеріндегі неологизмдер мен терминдердің рөлі	135
Аяпбергенова Алмагүль Бахитжановна	Бастауыш мектептегі заманауи тәрбиенің құндылықтары	139
Бабич Светлана Сергеевна	Формирование профессионально–личностных качеств будущего хореографа в процессе обучения в вузе	142
Баякенова Мадина Кусмановна	Роль образования в формировании ценностных ориентиров подрастающего поколения	146
Баженкова Наталья Владимировна, Магун Татьяна Ярославовна	Определение уровня стрессоустойчивости студентов института физической культуры	150
Баженова Эльмира Даулетхановна, Сәбит Айгүл Ғаниматқызы	Болашақ әлеуметтік педагогтың толеранттылығын қалыптастыру мәселесі	153

1 СЕКЦИЯ

Базарбаева Балганат Еркимбаевна	Тарихи тұлғалар жайлы білім беру арқылы жас буынды патриотизмге тәрбиелеу жолдары	157
Байгентов Бауржан Булатович	Воспитание нравственного, ответственного, инициативного и компетентного специалиста как важнейший фактор развития казахстанского общества	160
Баймаганбетова Айгерим Прмановна	Эссе как инструмент развития ключевых компетенций в цифровую эпоху: практический аспект	164
Байтенова Ляззат Бактыбековна	Платформа «qabilet»: современные решения для диагностики, профориентации и поддержки учеников	167
Байтикенова Умутгуль Какимбековна	Қазақстан тарихын оқытуда білім алушылардың тарихи құндылығын қалыптастыру	171
Бакатова Гульнара Актасовна	Современное воспитание: путь к гармоничному обществу	175
Бандурина Любовь Владимировна, Головки Наталья Григорьевна	Решение конфликтов в системе «семья–школа–общество»: пути и инструменты	180
Бекенова Салтанат Калихановна	Ақын Тұманбай Молдағалиевтің тұмадай тұнық жырлары	185
Бексултанова Раушан Каиржановна, Карашинова Алмагуль Серикбаевна	Мектептегі гуманитарлық пәнді концептуалды оқыту мен құндылықтар	190
Бектұрғанов Қуаныш Берікболатұлы, Әлім Назгүл Әлібекқызы	Оқушыларға тарихи сананы қалыптастырудағы «Қазақ халқының ұлт–азаттық көтерілістері» бағдарламасының рөлі	193
Беликов Илья Вячеславович, Чаплыгина Елена Владимировна	Физическая культура в системе физического воспитания в общеобразовательных учреждениях и высших учебных заведениях	198
Биримжанова Айгуль Каримовна, Ерманова Айгул Боранбаевна	Дебат технологиясын білім беру үдерісінде пайдаланудың маңызы және практикалық нәтижелері	201
Бисекенова Айкенже Сериковна	Көркем еңбек арқылы ұлттық құндылықтарды тәрбиелеу: тәжірибе, проблемалар және шешімдер	206
Блохина Светлана Ивановна	Интеграция ценностей в образовательный процесс: формирование гармоничной личности через развитие одаренности младших школьников	209
Бойко Елена Александровна	Речевое развитие как фактор воспитания и социализации детей с кохлеарной имплантацией в условиях специального дошкольного учреждения: опыт, проблемы, направления	214
Бокубаева Мария Жанабилловна, Бузанова Лямзия Амантаевна	Ценности воспитания: симфония традиций и современности	218

1 СЕКЦИЯ

Болотько Елена Николаевна	Системный подход к формированию экологической культуры обучающихся	223
Бондаренко Марина Ивановна	Ценности воспитания на уроках русского языка и литературы: фундаментальные основы и пути их развития	226
Бондарь Виктория Сергеевна	Роль учителя в формировании моральных ценностей у учащихся начальных классов	230
Брянова Айсзуле Есимжановна, Ибраева Гульнара Айтбаевна	Қазақ тілі сабақтарында ұлттық құндылықтар негізінде функционалдық сауаттылықты дамыту	234
Бублий Константин Григорьевич	Steam–технологии на уроках художественного труда : синтез и творчество науки	238
Буляканова Юлия Маратовна, Демисенова Шнар Сапаровна	Методы диагностики уровня развития социального интеллекта студенческой молодежи	243
Бурбаева Лаура Ахатовна	Исследовательские навыки в условиях инклюзивного образования	248
Бушенеева Култай Бияхметовна, Сагадиева Кенжегуль Биахметовна	Жаратылыстану бағытындағы пәндерін интеграциялауда жаратылыстану сауаттылығын қалыптастыру	252
Винникова Лидия Васильевна, Кравченко Ольга Александровна	Воспитание духовных ценностей в контексте изучения лексических тем на уроках русского языка в старших классах	255
Вяжевич Анна Викторовна	Роль интегрированных уроков истории в совершенствовании гражданского образования	259
Габайдулина Алёна Тимуровна, Пузеп Любовь Геннадьевна	Тревожность младших школьников как психолого–педагогическая проблема	263
Гаврилова Любовь Максимовна	Воспитательный потенциал учебных дисциплин педагогического образования	266
Гавриляк Инна Михайловна, Солоха Ирина Константиновна	Изучение родного края как средство гражданско–патриотического воспитания младших школьников	269
Гаркуша Ольга Николаевна	Формирование гармоничной личности через единство образования и воспитания	274
Гелисханов Сергей Сергеевич, Гелисханова Анастасия Андреевна	Эффективность волейбольных секций в образовательных учреждениях: опыт и перспективы	277
Гимельрайх Алена Николаевна, Михайленко Светлана Валерьевна	Ценности воспитания в детском саду: опыт, проблемы и решения	281
Горпенко Наталья Андреевна	Реализация ценностей программы «Біртұтас тәрбие» в работе куратора	285
Грохольская Нина Георгиевна	Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях	288

1 СЕКЦИЯ

Гуныкина Надежда Владимировна	Ценности воспитания детей и молодёжи в системе образования: опыт, проблемы и решения	292
Дементей Наталья Николаевна	Стратегии сопровождения родителей в вопросах воспитания детей поколения Z в практике работы современной школы	297
Джубатыров Рустам Хозе–Диасович	Военно–патриотическое воспитание молодежи: опыт	301
Джумабекова Жанслу Оралбековна	Социальные сети и воспитание подрастающего поколения: вред или польза?	304
Дмитриева Татьяна Викторовна, Норкина Елена Александровна	Казахские национальные игры как средство социально–личностного и патриотического воспитания детей дошкольного возраста	309
Дмитрийчук Алена Валериевна, Чешенко Анастасия Владимировна	Ценности воспитания детей и молодёжи в системе образования: опыт, проблемы и решения	312
Досымова Замзагул Муратбековна	Жазылым дағдысын дамыту – оқушылардың жүйелі ойлауын қалыптастырудың құндылығы	316
Ермаганбетова Анар Бахитбековна, Абдиркенова Ақбидаш Капановна	Жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде студенттерге рухани – адамгершілік тәрбие беру мазмұнының теориялық негіздері	320
Ерманова Рузанна Ергазыевна, Королёва Анжелика Андреевна	Интеграция традиционных и современных подходов как средство формирования основных ценностей в системе дошкольного образования	325
Есекеева Гафура Маликовна	Воспитание через межпредметную интеграцию: формирование ценностного восприятия у младших школьников	329
Есеналина Асемгуль Киясовна, Филатова Алла Николаевна	Педагогическое наследие ы. Алтынсарина в практике дошкольного воспитания и обучения	332
Есионова Алла Николаевна	Stem компетенции как первый этап профессионального образования школьников	335
Жагипаров Султан Айбекович, Исенов Утеген Ихсанович	Ценности воспитания в контексте истории детских домов Костанайской области	340
Жакаева Салтанат Ануарбековна, Ахметова Аймуль Кадирбаевна	Организация обучающего процесса приемам формирования педагогической техники будущего педагога–музыканта	346
Жалғасова Ақтоты Турғанбайқызы	Қазіргі білім беру және жеке тұлғаның бағдарлар құндылықтары	352
Жамантаева Динара Муратовна, Мурзахметов Дамир Кайргельдинович	Возможные вызовы, связанные с духовно–нравственным воспитанием молодежи в современных социокультурных условиях	355

1 СЕКЦИЯ

Жаркимбекова Роза Тыныштыковна	Ғылыми жоба аясында отанға сүйіспеншілігін арттыру арқылы патриотизмге тәрбиелеу	359
Жаркова Виктория Викторовна	Роль английского языка в поддержке образовательных ценностей инклюзивного образования	363
Жвирбля Ирина Леонидовна	Реализация воспитательного потенциала учебных занятий по белорусскому языку и литературе как основа развития личности учащегося	367
Жексенаева Жаннур Калибековна, Жұмағазина Мәлдір Серғазықызы	Халықтық педагогика арқылы балалардың эстетикалық талғамын арттыру ерекшеліктері	372
Жумабаев Мейрамғали Қонысбаевич, Мейрамғалиева Айжан Мейрамғалиевна	Дарынды дара туған өнер тұлғасы–Болат Хамзиннің өмірі мен шығармашылық жолының құндылықтары	376
Жумабаева Анар Жумабаевна, Казбеков Ануар Талғатович	Жастар арасында құндылықтардың өзгеруі	380
Жунусова Толқын Каирхановна	Ұлттық құндылықтардың рөлі мен маңызын жаңашаландыру арқылы мемлекеттік тілді меңгертуді жүзеге асыру	383
Жусупова Дина Жетписпаевна, Аргонгазина Асель Аделкановна	Искусство войлоковаления как средство развития эстетического вкуса у детей младшего школьного возраста	386
Замалетдинова Зальфира Исхаковна, Ахметшина Гульсия Хабриевна	Современные подходы к организации воспитательной работы в школе	390
Зубко Наталья Николаевна, Лапытько Владимир Владимирович	Возможности STEAM – образования для развития творческого потенциала детей в системе дополнительного образования	393
Ибраева Сауле Турсынгазиновна	Оқушылар мен Абай әлемін меңгерту үшін құрастырылған авторлық жұмыстың тәрбие берудегі маңыздылығы	397
Иванина Светлана Анатольевна, Лоза Илона Станиславовна	Воспитание ценностных качеств личности у учащихся с ООП в системе деятельности учителя – логопеда	400
Изделюева Салима Сайлаубаевна, Ибраева Муслима Булатовна	Воспитание профессиональной ответственности у будущих специалистов зерноперерабатывающих производств	405
Иманбаев Алимжан Шайзатович	Скаутский метод в системе воспитания детей и молодежи	408
Иманбекова Калдыгул Сиазбековна	Шешендік өнердің қалыптасу тарихы және ерекшелігі	412
Исенова Гулмаржан Берішбайқызы	Тарих пәні негізінде факультатив сабағының құндылығы ретіндегі инновациялық әдістері	416
Исергепова Салтанат Душановна, Аманова Сара Самратовна	Білім алушылардың бойында ұлттық тәрбие құндылықтарын қалыптастырудың маңызы	420

1 СЕКЦИЯ

Исина Асем Балгабаевна, Кәріғұл Баян Қайырханқызы	Проблемалық оқытудың PBL мен FILA әдістері арқылы ақпаратты талдау дағдысын дамыту	424
Исмагзанова Махабат Манашевна	Условия формирования навыков softskills посредством современных приемов обучения на уроках химии	428
Кабдрахметова Жанна Болатовна, Жусупова Дина Жетписпаевна	Развитие креативного мышления на уроках художественного труда у учащихся старших классов общеобразовательной школы	431
Қажығалиева Жанат Башаринқызы, Даулеткереева Нұрлыгүл Жүзбайқызы	Ы.Алтынсариннің педагогикалық идеялары мен қазіргі білім беру құндылықтарының сабақтастығы	436
Кадралинова Жасмина Нурлановна, Байжанова Сауле Аскарбековна	Формирование национальных ценностей у младших школьников на основе Единой программы воспитания	442
Какимжанова Бибигуль Магазовна, Сейткалиева Айткуль Габдурахмановна	Ақпараттық технологияларын оқу үрдісінде қолданудың оқушыға деген құндылығы және тиімділігі	447
Калиева Айнур Молдашевна	Оқушылардың сенімді, еркін сөйлеуіне эмоционалды интеллект тәсілдерінің әсері	451
Калимжанова Роза Лаиковна, Фаттахутдинова Анастасия Радиковна	Функциональная грамотность как основа воспитания компетентной молодежи	455
Карабаев Серик Дусембиевич	Обсуждение исторических личностей и событий на уроках истории: воспитание ценностей и развитие критического мышления	460
Карабаева Жибек Дусембаевна	Музей – центр патриотического воспитания	462
Каримова Наилия Хакимовна, Тамилина Оксана Михайловна –	Развитие детского творчества через разъяснения детям дошкольного возраста истории возникновения и значения орнаментов казахского народа	468
Карякин Юрий Сергеевич, Калжанов Марат Умирбекович	Использование искусственного интеллекта, направленных на формирование математической грамотности в средней школе	473
Кашарин Алексей Сергеевич	Ценности физического воспитания в контексте формирования здорового образа жизни у подростков	476
Кенжетай Шолпан Үсенқызы, Бураканова Галия Мысыгутовна	Қазақстан жастары арасында онлайн мамандықтар мен білім беру танымалдығы: трендтер мен себептер	480
Ким Яна Владимировна	Проблема развития профессионального самосознания будущих педагогов	485
Кишкимбаева Замира Болатбековна, Шалгимбекова Кенжегүл Сапышевна	Ответственность подростков: ключевые аспекты воспитательного процесса в школе	489

1 СЕКЦИЯ

Климашева Юлия Витальевна, Шимке Алина Игоревна	Развитие и формирование познавательной активности детей	492
Клименко Анна Ивановна	Гендерные особенности в проявлении эмпатии у современной молодежи	499
Климченко Светлана Александровна	Духовно–нравственное воспитание школьников на уроках литературы (из опыта работы)	503
Кожаниязова Асель Ермаковна, Мускина Айнур Нурлановна	Біліктілікті арттыру курстарында мұғалімдердің балалар мен жастарды тәрбиелеудегі құндылықтық бағыттары: педагогикалық стратегиялар мен әдістемелік тәсілдер	507
Кожаметов Николай Серикович	Жалпы білім беру мектептерде білім алушылардың әлеуметтік интеллектін дамытудың маңызы	511
Кожубаева Айнагуль Жагпаровна	Истоки происхождения и история развития традиционного этикета казахского народа	515
Колмагорова Марина Михайловна, Бушуева Ольга Ивановна	Первые шаги к будущей профессии: профориентация младших школьников	520
Конвисарова Людмила Александровна	Духовно–нравственное воспитание обучающихся на примере русской классической литературы	523
Коныршина Ерсин Сериковна	Ғ. Мүсірепов мұралары: Жастарды тәрбиелеудің құндылықтық негіздері және заманауи білім беру жүйесі	527
Крикливец Оксана Александровна	Научно–популярная литература как средство расширения кругозора по физической культуре детей старшего дошкольного возраста	530
Крузе Светлана Владимировна	Геймификация организованной деятельности как путь к формированию личностных ценностей воспитания детей дошкольного возраста	533
Крутик Анара Сабыржановна	Образование и нравственные ориентиры субъектов образования	537
Куатбаева Айгуль Серкибаева	Казахстанский патриотизм: идея, проблемы формирования	540
Kudritskaya Marina, Kopeikina Lubov	English teaching as a tool for students' personal growth, social development, and instilling values of global awareness: experience and problem solving	543
Кудряшова Татьяна Александровна, Султанова Динара Акилбековна	Формирование духовно–нравственных ценностей на уроках русского языка у учащихся среднего звена через прием моделирования	549
Кузнецова Елена Сергеевна	Формирование и развитие личной системы ценностей учащихся на уроках биологии	554

1 СЕКЦИЯ

Кузнецова Светлана Геннадьевна	Воспитание ценностей через математику: опыт и перспективы	557
Курилова Светлана Васильевна, Мусина Галия Тюлюбаевна	Воспитание молодежи: ценности и проблемы современного образования	562
Курмангалиева Елена Петровна	Особенности воспитания и ресоциализации взрослых школьников в условиях пенитенциарной системы	565
Курмушова Римма Галиевна	Воспитание волевых качеств младших школьников	570
Куснирярова Зарина Муратовна, Шалгимбекова Кенжегуль Сапышевна	Программа развития ценностных ориентаций у старших подростков колледжа	575
Кушебаева Зауре Кабдырахмановна	Формирование ценностей у младших школьников: традиции, проблемы и современные решения в системе образования	578
Қабылова Айжан Сағатбековна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарға тәрбие берудің деректанулық көзі ретінде түркі ойшылдарының танымын заманауи құндылықтармен сабақтастыру	581
Құрман Несібелі Жәкенқызы, Курманова Бактыгул Жәкеновна	Ыбырай Алтынсарин мұраларындағы жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесі	586
Лаврентьева Яна Александровна	Различные подходы к определению и достижению личностных результатов образования	592
Лазута Елена Владимировна	Проектная деятельность как способ социализации в специальном и инклюзивном образовании	595
Лобова Кристина Алексеевна	Особенности межличностных отношений между одноклассниками у детей младшего школьного возраста	598
Магамбетова Аида Дусембаевна	Роль игры в формировании ценностей у детей дошкольного возраста	601
Макарова Ольга Николаевна, Макаров Алексей Максимович	Формирование знаний о родном городе с помощью иммерсивных технологий в контексте воспитания	605
Марзабаева Людмила Ивановна, Ярочкина Елизавета Викторовна	Ценности как основа воспитания, на примере реализации программы «Біртұтас тәрбие» в школе	608
Матуняк Наталья Анатольевна, Корабельникова Ольга Борисовна	Системный подход к решению задач духовно–нравственного воспитания в дошкольной образовательной организации: из опыта работы	614
Махамбетов Жадыгер Турсынович	Ыбырай Алтынсарин шығармаларындағы ұлттық құндылықтар	619

1 СЕКЦИЯ

Махина Сарсенкуль Куандыковна, Жүсіпбек Индира Батырқызыт	Тұлғаны тәрбиелеуде ұлттық құндылықтарды пайдалану	623
Медиубаева Гульбаршин Жабраиловна, Исмурзина Римма Сериковна	Многогранное наследие великих педагогов для подрастающего поколения	629
Мезгильбаева Зере Мухаммедовна, Демченко Алена Сергеевна	Особенности использования архетипов в художественном тексте	633
Мейірханова Айдана Асылханқызы, Измаганбетов Ануар Казтаевич	Инклюзивті білім беру жүйесіндегі тьютор қызметінің ерекшеліктері	637
Мерген Әділхан Саянұлы	XIX–XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы халыққа білім беру мәселесі тарихынан	641
Минтюкова Светлана Александровна, Радина Ирина Ивановна	Патриотическое воспитание дошкольников: традиции, ценности и современные подходы	646
Молдабаева Меруерт Раульевна, Калимжанова Роза Лаиковна	Soft skills как инструмент формирования воспитательных стратегий у будущих педагогов	650
Молдабекова Бақытжамал Коренқызы	Біртұтас тәрбие: сапалы білім берудегі маңызды қадам	656
Мунбаева Назгул Садрagyзамовна	XIX ғасырдың 60 – жылдарындағы педагогикалық қозғалыс және оның Ыбырай Алтынсаринге тигізген ықпалы	661
Мурзагалиева Салтанат Дамировна, Джунусова Гулжазира Жомартовна	Біртұтас тәрбиенің отбасы тәрбиесіндегі артықшылығы	665
Мусаева Малика Саид–Ахметовна	Духовно–нравственное воспитание школьников посредством чтения художественной литературы	670
Мұсаева Жадыра Рахманбердіқызы, Мамбетова Нургул Умиртаевна	Білім беру жүйесінде тәрбиелік құндылықтарды дамытудағы оқылымның рөлі	673
Мустафинов Дархан Батырханович, Демисенова Шнар Сапаровна	Психологические аспекты выбора профессии в подростковом возрасте	678
Мухаметчина Сашида Хуснутдиновна	Проблемы и вызовы в воспитании детей в современных условиях: опыт педагогов	683
Назмутдинов Ризабек Агзамович, Жамбулов Жасулан Самратович	Воспитание семейных ценностей обучаемых как фактор регуляции их поведения	687

1 СЕКЦИЯ

Налобина Галина Юрьевна, Пронькина Оксана Валентиновна	Решение воспитательных задач в ходе подготовки и проведения промежуточной аттестации в форме демонстрационного экзамена по специальности 46.02.01 «Документационное обеспечения управления и архивоведения»	692
Натигулова Гульзия Жумагалиевна, Демисенова Шнар Сапаровна	Психолого– педагогические условия развития толерантности личности подростка	695
Нефедова Галина Александровна	Инновационные методы обучения в краеведении	699
Нургалиева Ульмекен Максуткановна	Роль образования в формировании ключевых ценностей у детей и молодежи: современные вызовы и эффективные методы	702
Нурсаитова Айнагуль Икрамовна	Творческая деятельность как инструмент воспитания личности ребенка в условиях дворового клуба	706
Нурушева Гюльмира Ерблановна	Анализ основных проблем воспитания в современной системе образования казахстана	709
Нурымова Салтанат Ибраевна	Роль педагога в социально– психологической адаптации детей: ключ к успешному воспитанию	713
Ныгыманова Жансая Толегеновна, Кудекенова Шолпан Мукашевна	Баладағы мінез–құлық мәселелерін шешудегі тәрбиешінің стратегиялары	717
Омарова Айдана Бейсенбайқызы	География сабағында ұлттық құндылықтар негізінде жеке тұлғаны рухани – адамгершілікке тәрбиелеу	720
Омарова Гульнара Булатовна	Формирование этнического самосознания младших школьников через национальные ценности	725
Орлянская Александра Валериевна	Роль педагога – наставника детского объединения юных инспекторов движения в формировании культуры Безопасного поведения на дорогах у обучающихся	728
Оспанова Салтанат Асаниязовна	Театральная деятельность как средство успешной социализации школьников	731
Оспанұлы Серікбай, Мырзағалиева Күлзада Мешітбайқызы	Алғашқы ұлттық мектептің ағартушылық– тәрбиелік құндылықтары	735
Петерс Виктория Ивановна, Казакова Ольга Викторовна	Нейрогимнастика как средство развития мелкой моторики младших школьников с задержкой психического развития	739

1 СЕКЦИЯ

Приходько София Алексеевна	Мультфильмы как эффективное средство воспитания и обучения английскому языку в начальной школе	744
Рсаева Бибигуль Козбаевна	Ценности воспитания в образовательном процессе: проблемы и возможные решения	748
Сабиржан Шынар Тиштиковна	Болашақ педагогтарды оқушылардың мәдени тынығуын ұйымдастыруға дайындаудың практикалық әдістері	752
Сагадиева Кенжегуль Бирахметовна, Токтамысова Гульмира Карасаевна	Білім беру жобасын іске асыруда педагогикалық ұжымның командалық жұмысын басқару	757
Сагандыкова Жанаргуль Бисимбаевна, Риженова Екатерина Терентьевна	Особенности работы куратора по формированию ценностных ориентаций студентов первого курса технических специальностей	762
Садуакасова Сауле Макеновна, Ниязбекова Мейрамгуль Рахымбековна	Адамгершілік – адамның асыл қасиеті	765
Салимбаева Ғалиябану Қалқамановна, Бегембаева Балжан Серикбаевна	Баланың шығармашылық дамуы: тәрбиешінің тиімді әдіс-тәсілдері	768
Сапарғалиева Асем Сейтмаганбетовна	Мектепте оқушыларды тәрбиелеудің құндылықтары: тәжірибе, проблемалар және шешімдер	772
Сарбасов Арман Асланович	Теоретические аспекты формирования лидерских качеств у студентов в образовательной среде	775
Сатубалдина Валентина Сансызбаевна	Учить и воспитывать человека – значит определить судьбу нации (о заслуженном учителе РК – Каримсаковой Аккенже Каршегеновне)	777
Сатылы Айғаным Елубайқызы	Оқушыларды креативтілікке үйретудің әдіс-тәсілдері	780
Сәкен Жазира Наурызқанқызы, Сарова Жұлдызай Ермекғалиевна	Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық еңбектеріндегі гумандық ой-пікірлердің теориялық аспектілері	784
Сергазина Зинегуль Джумадиловна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында оқу сауаттылығын дамыту әдістері	788
Сероус Мария Степановна, Сероус Константин Владимирович	Как помочь ребенку стать счастливым: воспитание эмоционального интеллекта в школе	791
Слесарева Тамара Васильевна	Интеграция мультикультурного контента в образовательные программы как инструмент формирования толерантности в условиях глобализации	795

1 СЕКЦИЯ

Смирнова Анастасия Юрьевна	Патриотическое воспитание детей по средствам изобразительного и декоративно–прикладного искусства	801
Степаненко Елена Ивановна	Цифровая этика в воспитании подростков в условиях информационного общества	805
Степанов Евгений Сергеевич, Сегизбаева Кенжегуль Кунусбаевна	Практика реализации регионального компонента на уроках русского языка в средней школе	810
Степанова Александра Анатольевна, Болих Зайнура Хасановна	Экологические ценности в воспитании детей и молодежи в системе образования: опыт, проблемы и решения	814
Степанова Яна Альбертовна, Ким Елена Вячаславовна	Духовно–нравственное воспитание личности ребёнка на современном этапе: особенности, условия и опыт	818
Столяренко Ольга Александровна, Еретнова Алёна Валерьевна	Ценности воспитания детей и молодежи в системе образования: музыка как инструмент формирования личности	822
Суворова Ирина Николаевна	Воспитательный потенциал и возможности учебного предмета «Музыка»	828
Сулима Светлана Владимировна	Роль учителя в формировании духовно–нравственных ценностей у детей младшего школьного возраста	831
Султанова Айкерім Малшыбайқызы, Сұлтанов Қабдрахман Қабдікәрімұлы	Медиабілім беру үрдісінде жасөспірімдердің құндылықтар әлемі: тәжірибе проблемалар және шешу жолдары	835
Сыздыкова Бакыт Сапарбековна	Духовно–нравственное воспитание на уроках физики	840
Тажибаева Бахиткуль Калжановна, Садыкова Базаргуль Сапарбековна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеуде ұлттық құндылықтарды меңгерту	845
Taubayev Zharas Turysbekovich, Yerlan Akmaral Yerlankyzy	Modern issues of forming intercultural communicative competence in flt	850
Темирбаев Мурат Ермуханович, Тойымбетова Динара Серикбаевна	Ценности воспитания обучающихся в системе школьного образования: опыт проблемы и решения	856
Темих Наталья Николаевна, Рогач Светлана Петровна	Нравственно – патриотическое воспитание детей дошкольного возраста средствами физической культуре	860
Тешебаев Абдимиталип Кубатбаевич	Социокультурная и образовательная среда, как важнейший фактор формирования гражданской позиции старшеклассников	863
Титаренко Людмила Григорьевна	Национальные ценности – основа системы непрерывного образования	866

1 СЕКЦИЯ

Тойганова Айнур Жанайдаровна, Жукетаева Рыскуль Болтабековна	Мектепке дейінгі жастағы балалардың тәрбиесі мен құндылықтық бағдарлары: Ыбырай Алтынсарин идеяларының маңызы	871
Токтамысова Гульмира Карасаевна	Формирование личностных смыслов в управлении и самоорганизации деятельности учителей школы	875
Токтарова Раушан Сайлаубековна, Рысмухамбетова Жадра Султановна	Құндылықтарға негізделген тәрбие: мектеп, отбасы және қоғамның өзара байланысы	879
Толегенова ШолпанТолегеновна	Формирование нравственных ценностей на уроках истории	883
Тохтыев Аршедин Шайдинович, Қожамкулов Райымбек Аманбекұлы	Инновациялық әдістерді қолдану «дене тәрбиесі» пәні бойынша белсенді дайындық	886
Төремұрат Гүлдина Тәңірбергенқызы	«Менің ағылшынша–дүйсенбім» бағыт–бағдарындағы тәрбиелеу құндылықтары	890
Троценко Татьяна Александровна, Бибина Александра Александровна	Повышение качества образования – важнейшее условие формирования и развития функциональной грамотности школьников с особыми образовательными потребностями	894
Тукенова Гүлім Маратовна	Оқу–тәрбие үдерісінде білім алушылардың медиақұзыреттілігін қалыптастыру	897
Тулипбергенова Дарина Айтбаевна, Калжанов Марат Умирбекович	Педагогический потенциал курса по выбору «задачи с параметрами» для формирования ценностей в образовательной среде	901
Тургаева Гульсара Аманжоловна, Кельдибаева Багиткуль Аманжоловна	Ыбырай Алтынсарин шығармаларының құндылығы	905
Турсинбекова Айнаш Оманбековна, Жумабаева Айкуль Каженовна	Оқушылардың рухани адамгершілік қасиеттерін сыныптан тыс жұмыстар арқылы қалыптастырудың ерекшеліктері	910
Тусурғалиева Лира Тажмухановна	Біртұтас тәрбие: әлеуметтік жобалар – ұлағатты ұрпақ қалыптастыратын тағылымды тәлім негізі	914
Тюлепбергенова Жасмина Жастарбековна, Назмутдинов Ризабек Агзамович	Проблема содействия духовно – нравственному становлению личности обучающихся	919
Уайсова Бибикуль Алдабергеновна, Қажаева Ақерке Өмірзаққызы	Жаңашыл ұстаз, сапалы білім, заманауи адал ұрпақ	923
Умарова Жумакуль Кубегеновна	Художественная литература как средство развития диалогической речи у дошкольников с нарушениями слуха	927

1 СЕКЦИЯ

Устименко Татьяна Петровна	Формирование семейных ценностей у студентов колледжа	930
Усембаева Асия Хамитовна	Глобализация и ценности воспитания	935
Утегенова Бибикуль Мазановна	Ыбырай Алтынсарин туралы архив материалдарын зерттеудегі құндылықтары	939
Утельбаева Мария Васильевна	Эффективные способы повышения уровня экологического воспитания младших школьников во внеклассной деятельности	943
Франк Антонина Степановна, Заводиленко Юлия Михайловна	Применение кейс–метода на уроках литературы как средства воспитания этических качеств старших школьников	947
Хайдукаева Элина Руслановна, Сарсекова Алтынгүль Каршыгаевна	Воспитание личности в эпоху перемен: школа как пространство формирования ценностей	951
Хакимова Гульжан Естаевна	Оқу – тәрбие үдерісінде ұлттық құндылықтарды қалыптастыру	954
Хасенова Айдана Куашпаевна, Якимова Виктория Юрьевна	Воспитание национальным ценностям обучающихся в рамках классного часа	959
Хасенова Карлыгаш Кужубаевна, Фирсова Полина Анатольевна	Пути реализации духовно–нравственного воспитания на основенациональных ценностей	963
Хизбулаева Эльмира Владимировна, Сумамбаева Саяхат Акимжановна	Воспитание у студентов–хореографов пластической выразительности посредством модерн танца	967
Хураскина Галина Сергеевна	Работа классного руководителя для создания безопасной и поддерживающей образовательной среды	971
Чебейко Ирина Евгеньевна	Социальные и этические вопросы воспитания ценностей в системе инклюзивного образования на логопедических занятиях	974
Черанёв Юрий Сергеевич, Лящук Анастасия Николаевна	Использование концепции экосистемности художественного произведения как инструмента развития социально–эмоциональных компетенций в образовательной среде	978
Чубыкина Светлана Андреевна, Казакова Ольга Викторовна	Пальчиковые игры с применением массажера су–джок как средство развития мелкой моторики детей с задержкой психического развития дошкольного возраста	983
Шагатаева Сания Мержакуповна	Жас ұрпақты ұлттық құндылықтар арқылы тәрбиелеу	986

1 СЕКЦИЯ

Шаймаганбетова Салтанат Турсынбековна	Қазақ ойшылдарының адамгершілік тәрбие туралы ойлары	989
Шакиров Нағашыбай Мейрамұлы	Музыка – эстетикалық тәрбиенің маңызды бөлігі	993
Шамбулова Катя Едегеевна	Языковой портфель как инструмент оценки и самооценки учеников	997
Шилина Ирина Вячеславовна	Формирование ценностей через социальное партнёрство семьи, школы и общества	1002
Шилинг Галина Сергеевна, Джикидзе Елизавета Зазановна	Воспитательный потенциал урока математики	1006
Шиляев Илья Александрович, Калимжанова Роза Лаиковна	От авторитарности к сотрудничеству: влияние эмоционального интеллекта учителя на демократизацию образовательного процесса	1009
Шинболатова Гульжан Жарасовна	Роль учителя в условиях ценностных установок у школьников	1014
Шнарбаева Гульбану Кабдушевна	Нравственное воспитание в системе образования казахстана: ценности, вызовы и перспективы	1018
Шолкубаева Райжан Муслипақызы, Изделева Галия Аудановна	Тұлға қалыптастыруда ұлттық құндылықтар негізінде білім мен тәрбие беру	1023
Щеглова Наталья Николаевна	Формирование системы эстетических ценностей подростков через призму образа автора и образа рассказчика (на материале «Рассказа о море» Ф. Искандера»)	1028
Энес Александр Петрович, Мамчур Александр Владимирович	Воспитание через гимнастику на уроках физической культуры: проблемы и пути их решения	1032
Эрназаровой Гулнора Облакуловна, Мирзакулова Нигора Азимовна	Необходимость формирования педагогических ценностей у будущих педагогов	1036
Эрназаровой Гулнора Облакуловна, Назарова Дилфуза Холмирза кызы	Экзистенциальный подход в воспитании молодежи	1039
Юлдашева Инабад Ашуралиевна, Жумаева Юлдуз Расуловна	Развитие ценностной ориентации у студентов	1043
Юсупова Асель Маратовна, Гальчук Анна Николаевна	Создание мультфильмов в детском саду, как способ развития коллективизма	1048